

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Setkání s metodiky formativního hodnocení

12. 5. 2020

online ZOOM

Kateřina Novotná, Karel Starý, Veronika Laufková

Projekt pregraduálního vzdělávání na PedF UK, č. projektu CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_038/0006965

Pokračování projektu
Podpora pregraduálního
vzdělávání

Vzdělávání online v současné mimořádné situaci

Jaké jsou Vaše zkušenosti s online výukou?

Diskuze

Kombinovat způsoby hodnocení

- Využívat:
 - automatické vyhodnocování online cvičení,
 - sebehodnocení,
 - komentáře spolužáků,
 - slovní či písemné komentáře.
- Důvěřovat studentům a přenechat jim více zodpovědnosti

Jak pracovat s chybami

- **Neopravovat všechny chyby**

- Zaměřit se především na „hlavní“ chyby.
- Pomoci studentům, aby chyby identifikovali a opravili sami.
- Na základě chyb studentů plánovat jejich další práci.

- **Ponechat čas na opravu**

- Dát studentům čas na přepracování úkolů za pomoci naší / spolužákovy zpětné vazby.
- Začlenit přepracování úkolů do dlouhodobějších plánů.

Říci si o zpětnou vazbu

Učitelé by měli žákům více naslouchat a žáci by měli hlasitěji vyjadřovat své názory

(učitel z Třídního experimentu, in Wiliam a Leahyová, 2016)

- Zajímat se o to, jak studenti rozumí zadání úloh, hodnocení a kolik času nad vypracováním úkolů tráví.
- Používat informace při zadávání dalších aktivit.

Zpětná vazba od studentů pomáhá učitelům lépe učit a studentům více se toho naučit - nejen v době online výuky

Aplikace na podporu formativního hodnocení

Co se nám osvědčilo v naší praxi

- Karel: ZOOM (Obecná didaktika)
- Katka: Kahoot, Socrative (quiz)
- Veronika: učebny Google Classroom (kritéria, hodnocení bodové + formulace písemné zpětné vazby, přehlednost), online přednášky

Co se osvědčilo Vám?

Vaše reflexe zavádění FH

Petra Vallin

PRINCIPY FORMATIVNÍHO HODNOCENÍ NA VŠ

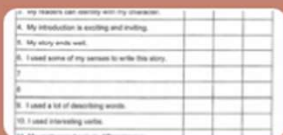
1. PROJEVUJEME ZÁJEM O STUDENTY.

- 1.1. Je pro nás důležité, aby student zažíval pocity úspěchu, nadšení, pohody, ale také zájmu ze strany nás VŠ pedagogů.
- 1.2. Pátráme po příčinám úspěchu či neúspěchu, zájmu či nezájmu studenta.
- 1.3. Pravidelně zjišťujeme, co si studenti myslí o naší výuce a zdali jim vyhovuje (zejm. zdali jim přijde smysluplná).

2. ZAJIŠŤUJEME PROVÁZANOST CÍLŮ, VÝUKOVÝCH METOD A VÝSTUPŮ.

- 2.1. Cíle každé lekce jsou v souladu s výstupy, které po studentech požadujeme na závěr kurzu.
- 2.2. Formulované cíle kurzu se pohybují v zóně nejbližšího vývoje studenta (jsou dosažitelné) a jejich množství je realistické.
- 2.3. Výukové metody, které používáme v dílčích seminářích, mají jasnou souvislost s cíli našeho kurzu.

3. SYSTEMATICKY PRACUJEME S POPISNOU ZPĚTNOU VAZBOU OPŘENOU O KRITÉRIA.

- 3.1. Veškeré formy hodnocení opíráme o jasná kritéria.
- 3.2. Hodnotíme-li známkou, doprovodíme ji slovní zpětnou vazbou (ústní či písemnou).
- 3.3. Ve slovních hodnoceních používáme méně přídavných jmen a více sloves (popisná zpětná vazba).

4. HODNOCENÍ CHÁPEME JAKO SPOLEČNÝ PODNIK VŠECH ZAPOJENÝCH.

- 4.1. Společně se studenty formulujeme kritéria, o která se bude hodnocení opírat.
- 4.2. Umožníme studentům, aby se hodnotili navzájem (vrstevnické hodnocení).
- 4.3. Posilujeme u studentů nezávislost na nás dospělých tím, že jim umožníme hodnotit sami sebe (sebehodnocení).

5. VYUŽÍVÁME VÝUKOVÉ METODY A TECHNIKY PODPORUJÍCÍ FORMATIVNÍ HODNOCENÍ.

- 5.1. V průběhu semináře zjišťujeme momentální stav porozumění a zapojení studentů.
- 5.2. Na konci každého semináře vymezíme prostor pro reflexi.
- 5.3. V seminářích používáme metody RWCT (tabulka V-CH-D, ANO/NE tabulky, INSERT, pětilístek, diamant atd.)

Petra Vallin

PRINCIPY FORMATIVNÍHO HODNOCENÍ NA VŠ

Vyplňte prosím upřímně následující tabulku. Pro inspiraci níže přikládám, jak jsem ji vyplnila já.

Které indikátory mohu pozorovat ve své vlastní výuce? Vypište všechny a u vybraných třech uveďte, jak konkrétně je lze pozorovat?
Které indikátory nemohu příliš často či vůbec pozorovat ve své vlastní výuce? Vypište prosím všechny.
Na který z indikátorů uvedených výše bych se mohl/a v příštím semestru zaměřit . Jak konkrétně?

Sdílení zkušeností

Co se Vám podařilo?
Co chcete ještě zlepšit?

Výchozím bodem pro účinnou
zpětnou vazbu je
klást správné otázky

Východisko

Dávat dobrou zpětnou vazbu učitel nemůže, pokud neví, kde je na straně studentů problém.

Zjistit míru porozumění můžeme prostřednictvím dobře kladených otázek.

Např. Duschl a Gitomer, 1997; Ruiz-Primo a Furtak, 2006

Dialogické vyučování

- Diskuze (volně strukturovaná výměna myšlenek a názorů mezi učitelem a studenty)
- Dialog s lešením (kladení kognitivně náročných otázek a poskytování bohaté zpětné vazby; jeho cílem je nové porozumění na straně studentů)

- Autonomie studentů - mohou vyjadřovat hlavní myšlenky
- Učitel jim přizpůsobuje další směr výuky
- Aktivizace studentů a stimulace jejich myšlení

Dialogické vyučování

Doporučená literatura k tématu:

ŠEĎOVÁ, Klára, Zuzana ŠALAMOUNOVÁ, Roman ŠVAŘÍČEK, Martin SEDLÁČEK, Martin MAJCÍK a Jana NAVRÁTILOVÁ.
Výuková komunikace. Brno: Masarykova univerzita, 2019. ISBN 978-80-210-9529-8.

ŠEĎOVÁ, Klára, Roman ŠVAŘÍČEK a Zuzana ŠALAMOUNOVÁ.
Komunikace ve školní třídě. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0085-7.

“Učitelské otázky”

Klíčové otázky (hinge question)

Diagnostické otázky – směřují studenty i vyučujícího, jakým směrem se vydat; ukazují, kdo ví, umí, chápe.

- Vyučující rychle zjistí, zda studenti rozumí, a je možné pokračovat k další „látce“, zastavit se, nebo se vydat ještě jinam.
- Studenti své odpovědi nekomentují, učitel by měl být schopen se rozhodnout pouze na základě odpovědí studentů. Nevedou k další diskuzi.
- Měl by odpovědět každý student.

Formát klíčových otázek

- Výběr možností (multiple choice)
- Dichotomické otázky (ano/ne, ...)
- Otevřené otázky (Odpověď by měla být jednoznačná)

Možnosti by měly být vymyšlené tak, aby student nebyl schopen “uhádnout” správnou odpověď, ani se správné odpovědi dobrat nesprávným myšlenkovým postupem.

Příklad “klíčové otázky”

Jana má za úkol zjistit pomocí experimentu, jak dlouho trvá, než se cukr rozpustí ve vodě. Co byste Janě poradili, kolik opakovaných měření je třeba provést?

- A. Měla by provést pět měření.
- B. Pokud je přesná, může měřit pouze jednou.
- C. Měla by pokračovat v měření, dokud nebude vědět, jak moc se jednotlivá měření od sebe liší.
- D. Měla by pokračovat v měření, dokud nedosáhne dvou nebo více stejných hodnot.

Jak zapojit otázkami celou třídu do aktivní činnosti

- A. Nechat studenty před zahájením diskuze napsat něco o tématu – položit sadu úvodních otázek, které přimějí studenty o látce přemýšlet (a vyvolat bez přihlášení – *cold call*)
- B. Nechat studenty o odpovědích diskutovat ve skupině – přinesou důmyslnější verzi odpovědí;
řízené střídání /řízené mluvení - začnou ti, co sedí u zdi – ti, co sedí u okna, si připraví reakci (všichni si vyzkouší roli mluvčího i posluchače)

Jak zapojit otázkami celou třídu do aktivní činnosti

Vyvolání bez přihlášení – umožňuje vyvolat kohokoliv, udávat tempo ve třídě a vést studenty k odpovědnosti – např. *Probereme si Jakou máte odpověď na první otázku, Martine?*

- neakceptovat odpověď „Já nevím“

- např. Chodím mezi studenty, dívám se po někom, kdo nerad odpovídá nahlas, podívám se mu přes rameno a řeknu: „Velice zajímavé. Možná Vás požádám, abyste začal. Budte připravený...“

Aby diskuze nebyla jen povrchní, napište téma na tabuli a k němu klíčové body (mapování)

Dobré otázky (dle Fishera, 2011)

- Dávat méně otázek, ale lepších, promyšlených
- Chtít lepší odpovědi – poskytnout více času na myšlení, nespěchat s hodnocením
- Povzbuzovat studenty, aby se více ptali

Co si myslíte? Jak to víte? Proč si to myslíte? Je ještě nějaký jiný způsob? A co když ...? Co myslíte, že se stane teď? Čím jsou podobné / odlišné? Může být někdy oprávněné krást/lhát? Kdyby ses znovu narodil, chtěl bys být housenkou?

Dobrá otázka vyvolá neklid v mysli, provokuje myšlení, hledání vysvětlení.

Studenti se učí klást otázky

Hádanka

John a Bill jsou v místnosti. Dveře místnosti se zabouchnou. Je slyšet, jak se rozbíjí sklo. John se podívá na Billa. Bill je mrtvý. Co se Billovi stalo?

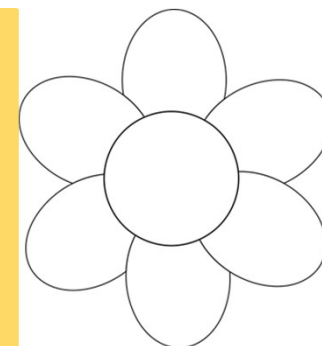
Abyste mohli hádanku vyřešit, máte právo položit nám jakoukoliv otázku, kromě té nejdůležitější: Co se Billovi stalo?

Nezapomeňte: *Vyhrává ten, kdo se umí dobře ptát!*

(odpověď najdete na konci prezentace)

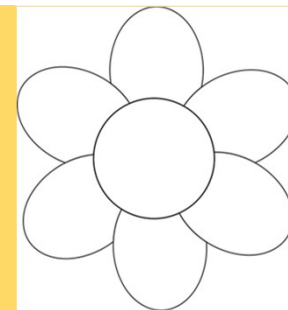
Otázková sedmikráska

(Bloomova sedmikráska)

- **faktické (znalost, doslovnost) otázky** – konkrétní fakta, prověřování konkrétních znalostí, informací – Kdo? Co? Kde? Kdy? Jak?
- **vyjasňující (překladové) otázky** – *Chcete říct? Jestli jsem dobře rozuměl/a ... Co znamená?* - dovysvětlení výroku
- **interpretační (vysvětlovací) otázky** – *Proč? Proč listí na podzim žloutně? (Pustíte z ruky míč. Spadne. Proč? / Stojíte na povrchu Měsíce. Pustíte míč. Co se stane. Proč?)*

Otázková sedmikráska (Bloomova sedmikráska)

- **praktické (aplikační) otázky** – vztah mezi teorií a praxí – *Kde v každodenním životě můžeme pozorovat difúzi? Co byste dělal/a, kdybyste byl/a na místě hlavní postavy?*
- **evaluační otázky** – hodnocení událostí, jevů, skutečností – *Jak se liší Bloomova taxonomie od Nové taxonomie vzdělávacích cílů?*
- **tvůrčí (syntetické) otázky** - *kdyby, potom* – *Co by se ve světě změnilo, kdyby lidé měli na ruce tři prsty? ... Jak by se mohla zápleтка dále rozvíjet? ... Jak jinak by se mohl příběh jmenovat?*

Zdroj: http://www.kritickemysleni.cz/klisty.php?co=klisty5_jakseptat

Technika 6 W

V angličtině řada tázacích slov začíná na „W“: Why? Where? What? Which? When? **WHY** mnoho významových odstínů, jako např. „Kvůli čemu?“, „Z jakého důvodu?“ ...

Rozhovor dvou studentů:

- *„**Proč jsi studoval** téma Motivace ke studiu?“*
- *„Chci se dozvědět, jak můžu motivovat své studenty ke studiu.“*
- *„**A proč se chceš dozvědět**, jak můžeš motivovat své studenty ke studiu?“*
- *„Aby děti zajímalo, co je učím.“*
- *„**A proč chceš, aby děti zajímalo**, co je učíš?“*

Technika 6W - pokračování

- Studenti si takto vytváří v rámci daného tématu mnohočetné vnitřní spojitosti (obsahuje-li nová znalost hodně vnitřních spojení, bývá smysluplnější).
- Tato technika též pomáhá studentům ujasnit si, proč vlastně danou látku studují, zvážit vlastní záměry a zamyslet se nad tím, co si pod danými problémy představují.

Doporučená videa a zdroje

webinář Význam cílů pro plánování a hodnocení výuky na příkladu dějepisného učiva - Karel Starý a Jana Masařová

<https://www.youtube.com/watch?v=8WQzU6zbYAs&feature=youtu.be>

Klíčové otázky

- <https://www.youtube.com/watch?v=QcPIGTUUASM>
- <https://www.youtube.com/watch?v=y8bHMd3PosM>
- <https://improvingteaching.co.uk/2013/11/03/oiling-the-hinges-refining-my-construction-of-hinge-question/>
- <https://improvingteaching.co.uk/hinge-questions-hub/>

Hádanka: odpověď'

Bill byl rybička a bydlel v akváriu. Přišel náraz větru, který zabouchl dveře, a akvárium spadlo na zem. Tak Bill umřel.

